

Реалізація індивідуального підходу у пропонованій моделі здійснюється шляхом:

- диференціації змісту освіти (базові та елективні модулі; базовий та варіативний компоненти міні-модуля);
- урахування індивідуального темпу засвоєння матеріалу (індивідуальна робота на міні-модулі та тьюторських заняттях);
- організації допомоги і взаємодопомоги (групова робота та тьюторські заняття);
- індивідуальна здача завдань (варіанти "А", "В", "С" та творчі завдання тьюторських занять);
- рейтингового контролю.

Відповідно пропонованої моделі нами розроблена система методичного супроводу індивідуалізації навчання хімії в сучасній загальноосвітній школі, на основі якої забезпечується організація навчального процесу відповідно до можливостей і потреб особистості, коли індивідуальна діяльність за вибором школяра, а не педагога стає провідною у взаємодії „вчитель-учень”, традиційна парадигма освіти „вчитель – підручник – учень” змінюється на нову – „учень – підручник – учитель”, позиція вчителя перебудовується, у процесі навчання відбувається рух із “предметом до дітей”, а не “з дітьми до предмета”, розвиток обдаровань і нахилів школяра має особистісну й соціальну спрямованість, домінує над вузькими цілями навчальних предметів, які виступають засобами розвитку його особистості. Розроблена система організаційно-методичного супроводу індивідуалізації навчання в загальноосвітній школі дозволяє врахувати педагогічні особливості навчально-виховного процесу при виборі змісту, організації, засобів реалізації моделі індивідуалізації навчання, що дає можливість учневі конструювати власну освітню траєкторію, яка починається з вибору рівня вивчення предмета на міні-модулі, поглиблюється на додаткових профільних та елективних заняттях і доповнюється шляхом поглиблення вибраного рівня вивчення хімії у міжшкільних факультативах, літніх профільних таборах, секціях МАН тощо.

Література

1. Загвязинский В.И. Моделирование в структуре социально-педагогического проектирования. // Моделирование социально-педагогических систем: Материалы региональной научно-практической конференции (16-17 сентября 2004 г.) / Гл. ред. А.К.Колесников; Отв. ред. И.П. Лебедева; Перм.гос.пед.ун-т. – Пермь, 2004. – С. 6-11.
2. Ясвин В.А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию. – М.: Смысл, 2001. – 365 с.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ХІМІЇ

Олійник Н.В., Джурка Г.Ф. (Полтава)

Модернізація загальної середньої освіти відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», концепції загальної середньої освіти, Державного стандарту загальної середньої освіти, передбачає реалізацію принципів гуманізації освіти, її демократизацію, методологічну переорієнтацію процесу навчання та розвиток особистості учня, формування його осно-

вних компетентностей. Відповідно до цього змінюються і підходи до вибору форм і методів навчання, його оцінювання. Мета сучасної освіти – навчити учня бачити проблеми різного характеру і спрямування, розв'язувати їх, використовуючи знання.

Основною формою організації навчальної діяльності практично в усіх країнах світу є класно-урочна система. Будучи прогресивною протягом чотирьох століть поспіль, сьогодні, в умовах науково технічного прогресу, вона перестала задовольняти проблему суспільства в освіті й потребує вдосконалення. Причиною цього стало як закономірне і неминуче зростання обсягу загальноосвітніх знань, що підлягають обов'язковому засвоєнню, так і зміна вимог суспільства до освіти. Критика класно-урочної системи найчастіше пов'язана з пасивністю учнів на уроках та відсутністю інтересу до навчання, зниженням якості знань, перевантаженням дітей домашнім завданням і уроками, з тим, що навчальні заняття шкідливо впливають на здоров'я школярів. Тому все частіше використовуються нетрадиційні форми навчання. Для активізації навчальної діяльності учнів слід використовувати нестандартні уроки, інтерактивні методи або ігрові моменти. Особливо це стосується малокомплектних шкіл, де в класі дуже, часто буває невелика кількість учнів, серед яких немає того лідера у навчанні, за яким тягнувся б увесь клас. Тому вчителю дуже важко досягнути високих результатів. Для заохочення учнів до навчання доводиться використовувати різноманітні форми навчання, які сприяли б розвитку усного мовлення на уроці, спілкування між собою під час розв'язання певних проблем, можливості висловлювати свою думку і т. д. На уроках хімії використовуються інтерактивні методи навчання, які дають можливість досягти певних результатів.

Інтерактивне навчання – це, насамперед, діалогове навчання, у ході якого здійснюється взаємодія вчителя і учня. Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка передбачає конкретні цілі. Це – співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де і учні, і вчитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, уміють, здійснюють. Одна з них – створення комфортних умов навчання, таких, за яких кожен учасник процесу відчуває свою інтелектуальну спроможність, що робить продуктивним і сам процес навчання. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес організований так, що всі учасники залучені до процесу пізнання, формування висновків, створення певного результату, де кожен робить особистий внесок, іде обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. Особливістю є те, що відбувається цей процес в атмосфері доброзичливості, взаємної підтримки. Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Під час інтерактивного навчання учні вчать бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, приймати продумані рішення.

Інтерактивне навчання розвиває комунікативні уміння і навички, сприяє встановленню емоційних контактів між учасниками процесу, забезпечує виховне завдання, бо учить працювати в команді, дослухатися до думки кожного. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, вироблених цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, дає змогу педагогу стати справжнім лідером дитячого колективу. Використання інтерактивну знімає нервову напругу, дає змогу змінювати форми діяльності, переключати увагу на вузлові питання. Таким чином, процес навчання – не автоматичне вкладання навчального матеріалу в голову учня. Він потребує напруженої розумової роботи дитини і її власної активної участі в цьому процесі: пояснен-

ня й демонстрація самі по собі нікому не дадуть справжніх, стійких знань. Цього можна досягти тільки з допомогою активного (інтерактивного навчання).

Інтерактивні технології навчання включають в себе чітко планований очікуваний результат навчання, інтерактивні методи та прийоми, стимулюють процес впливу на розумові й навчальні умови й процедури, з допомогою яких можна досягти запланованих кінцевих результатів.

Інтерактивне навчання надає учням основні пізнавальні та громадянські вміння, навички та зразки поведінки. Такі уроки захоплюють учнів, пробуджують у них інтерес та мотивацію, навчають самостійного мислення та дій.

Література

1. Іванова О.В. Тренінгові методики у вивченні хімії// Хімія: Наук.–метод. Журнал. – 2004. – №19–21 – 19-24с.
2. Інтегровані уроки з хімії як засіб формування цілісного світосприйняття: метод. посібн. для вчителів хімії та біології, студентів педвузів природничого факультету. / Міністерство освіти України., ПДПУ; Данилюк Т.П., Джурка Г.Ф., Вовк О.Т., Зінов'єв С.Г. Полтава.: 1998.– 104с.
3. Колток Л. Використання інтерактивних методів під час вивчення хімії// Хімія: Біологія. – 2005. – №7 – 8-10с.
4. Сучасний урок хімії. Шиян Н.І., Джурка Г.Ф., Самусенко Ю.В. та ін. – Полтава: ПДПУ.: 1993. – 193с.
5. Фартушина І.О. Форми та методи інтерактивного навчання на уроках хімії// Хімія: Наук.–метод. Журнал. – 2007. – №4 – 5-8с.

ПРИНЦИПИ ТА НАПРЯМКИ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З БІОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Бедніна В.Г., Оніпко Р.В. (Полтава)

Сучасна шкільна освіта формує основу інтелектуального становлення особистості, її соціалізації. Значну роль у цьому процесі школа відводить позакласній роботі, серед загальних особливостей якої варто особливо відзначити такі, як урахування специфіки даного навчально-виховного закладу та неповторного поєднання особистісних характеристик суб'єктів навчально-виховного процесу.

Викладання біології поєднується з цілою низкою форм позакласної роботи – масових та індивідуальних, окремих та систематичних. Часом складно визначити, наскільки успішно функціонує це різноманіття. Тому в практиці вчителів та керівників школи має застосовуватися такий різновид аналізу позакласної роботи, як співвіднесення її з базовими принципами, прийнятими в сучасній українській школі.

На сьогодні головними з них виступають:

1. Принцип гуманізації. Все, що складає систему позакласної роботи, має бути зорієнтоване на особистісний розвиток дитини, вияв її обдарованості, створення умов для самореалізації. Вивчення світу природи повинне розглядатися через призму загальнолюдських цінностей, з урахуванням таких пріоритетів, як милосердя, доброзичливість.

2. Принцип єдності загальнолюдських і національних цінностей, що доповнює попередній широтою підходу до явищ, які розглядаються, в контексті